

Rapport

Monitor sportuitgaven gemeenten 2023

Gemeentelijke uitgaven aan sport in
de periode 2017 tot en met 2023

Monitor sportuitgaven gemeenten 2023

Gemeentelijke uitgaven aan sport in de
periode 2017 tot en met 2023

Met ondersteuning van het Ministerie van VWS

Mulier Instituut

Peter van Eldert

Voor meer informatie kunt u contact
opnemen met het Mulier Instituut.

© Mulier Instituut

Utrecht, februari 2025

www.mulierinstituut.nl

info@mulierinstituut.nl

Disclaimer

U mag delen uit deze publicatie overnemen op voorwaarde van bronvermelding:
auteur(s), de titel van de publicatie en het jaar van uitgave.

Er gelden gebruiksvoorwaarden voor de foto's in deze publicatie. Neem foto's daarom niet over zonder
toestemming van het Mulier Instituut.

Over ons

Het Mulier Instituut doet sportonderzoek voor beleid en samenleving. Voor overheden, maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, sportorganisaties en bedrijven onderzoeken we allerlei thema's op het gebied van sport en sportief bewegen: van de sportdeelname van (groepen) Nederlanders tot de motorische vaardigheden van kinderen, en van diversiteit en inclusie in de sport tot de economische impact van sportevenementen.

Het Mulier Instituut is een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk.

Ons doel is bijdragen aan goed onderbouwd beleid, gericht op de bevordering van sport, sportief bewegen en versterking van de sportsector. Dit doen we op verschillende manieren:

We verzamelen data en monitoren de Nederlandse sportsector en beleidsprogramma's.

We ontwikkelen kennis en onderzoeksmethoden via verkennende en verdiepende studies.

We duiden onderzoeksuitkomsten en vertalen deze naar de beleidspraktijk.

We onderbouwen beleidsbeslissingen met expertise en advies.

We bieden gevraagd en ongevraagd duiding en reflectie in de rol van 'kritische vriend' van de sportsector.

We zetten ons in voor de bevordering van de sportwetenschap.

Afkortingen

Afkortingen

CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
Iv3	Informatie voor derden

Inhoudsopgave

Monitor sportuitgaven gemeenten 2023

Kerncijfers	5
1 Inleiding	7
1.1 Aanleiding	7
1.2 Doelstelling	7
1.3 Vraagstelling	7
1.4 Aanpak	8
2 Omvang sportuitgaven	10
2.1 Uitgaven, inkomsten en netto-uitgaven	10
2.2 Relatieve omvang sportuitgaven	12
2.3 Begroting versus realisatie	14
3 Opbouw sportuitgaven en -inkomsten	16
3.1 Opbouw in groepen	16
3.2 Uitgaven	17
3.3 Inkomsten	20
4 Verschillen tussen groepen gemeenten	23
4.1 Spreiding	23
4.2 Achtergrondkenmerken	24
4.3 Ontwikkeling door de tijd	26
4.4 Verhouding tussen taakvelden	28
5 Conclusie	29
5.1 Conclusie	29
5.2 Reflectie	30
Bronnen	33
Bijlage 1 - Gemeenten in de lv3 en de totale populatie gemeenten per jaar	34
Bijlage 2 - Bewerking en publicatie lv3-data door CBS	35
Bijlage 3 - Overzicht lv3-taakvelden	36
Bijlage 4 - Overzicht lv3-categorieën	38
Bijlage 5 - Opbouw sportuitgaven en -inkomsten in 2017 en 2018	41
Bijlage 6 - Procentuele ontwikkeling uitgaven, inkomsten en netto-uitgaven	47
Bijlage 7 - Spreiding per taakveld	49

Gemeentelijke sportuitgaven in 2023

Hieronder zetten we de kerncijfers over de gemeentelijke sportuitgaven in 2023 op een rij. Voor een goede interpretatie van de cijfers raden we aan de hele rapportage te lezen. In de rapportage beschrijven we ook de cijfers over 2017 tot en met 2022.

Totale sportuitgaven

- Gemeenten gaven in 2023 bijna 2 miljard euro uit aan sport.
- Gemeenten ontvingen 727 miljoen euro aan inkomsten vanuit de sport.
- De netto-uitgaven (uitgaven min inkomsten) aan sport door gemeenten waren ongeveer 1,3 miljard euro.
- 75 procent van de netto-sportuitgaven door gemeenten ging naar sportaccommodaties, de rest naar sportbeleid en activering.
- Tussen 2022 en 2023 stegen de uitgaven aan sport (+15%), de inkomsten vanuit sport (+36%) en de netto-uitgaven aan sport (+6%). In deze periode was de inflatie 3,8 procent.

Per Nederlander

- Per Nederlander gaven gemeenten in 2023 netto 71,3 euro uit aan sport.
- Hiervan ging 17,8 euro naar sportbeleid en activering en 53,5 euro naar sportaccommodaties.

Relatieve omvang sportuitgaven

- De gemeentelijke sportuitgaven bedroegen in 2023 2,3 procent van de totale gemeentelijke uitgaven.
- Binnen de gemeentelijke vrijetijdsuitgaven vormden de gemeentelijke sportuitgaven 32 procent.

Opbouw sportuitgaven en -inkomsten

- Gemeenten gaven in 2023 963 miljoen euro uit aan interne uitvoering van het sportbeleid en interne exploitatie van sportaccommodaties.
- De uitgaven aan externe uitvoering van het sportbeleid en externe exploitatie van sportaccommodaties waren 623 miljoen euro.
- Aan investeringen en afschrijvingen gaven gemeenten 262 miljoen euro uit.
- Van de totale inkomsten van gemeenten uit sport kwam in 2023 het grootste deel uit huur (308 miljoen euro) en (specifieke) uitkeringen van het Rijk (271 miljoen euro).

Inleiding

Dit is een rapport in de reeks 'Monitor sportuitgaven gemeenten'. Hierin analyseren we de gemeentelijke sportuitgaven van 2017 tot en met 2023. In dit hoofdstuk schetsen we de aanleiding, doelstelling, vraagstelling en aanpak van het onderzoek.

1.1 Aanleiding

Gemeenten spelen een grote rol in de financiering van de Nederlandse breedtesport. Ze investeren in de sport- en beweegparticipatie, onder andere door (co)financiering van buurtsportcoaches en door subsidies te verstrekken voor sportstimulering. Daarnaast investeren ze in de fijnmazige sportinfrastructuur die Nederland rijk is en dragen ze als exploitant van een groot deel van de sportaccommodaties, via gesubsidieerde huurtarieven, bij aan het betaalbaar houden van de sport.

Deze belangrijke rol van gemeenten voor sport geeft aanleiding om de gemeentelijke sportuitgaven te onderzoeken. Het Mulier Instituut volgt sinds 2015 de ontwikkelingen in de gemeentelijke sportuitgaven en rapporteert hier jaarlijks over in de Monitor sportuitgaven gemeenten. In deze rapportage voegen we de realisatiecijfers over het kalenderjaar 2023 toe aan de bestaande reeks van de gemeentelijke sportuitgaven. In dit kalenderjaar hadden gemeenten nog te maken met de gevolgen van de energiecrisis.

1.2 Doelstelling

Het doel van de Monitor sportuitgaven is een gedetailleerd overzicht te geven van de gemeentelijke sportuitgaven en deze door de tijd te vergelijken.

1.3 Vraagstelling

In dit onderzoek geven we antwoord op drie vragen:

Wat is de omvang van de gemeentelijke sportuitgaven?

Hoe zijn de gemeentelijke sportuitgaven en -inkomsten opgebouwd?

Welke verschillen zien we tussen gemeenten in de gemeentelijke sportuitgaven?

1.4 Aanpak

Iv3-data van het CBS

Voor de Monitor sportuitgaven gemeenten gebruiken we data uit de rapportages met Informatie voor derden (Iv3) van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Deze Iv3-data komen uit een informatiesysteem waarin decentrale overheden, waaronder gemeenten, zelf de eigen financiële gegevens registreren.¹

De definitieve gegevens over jaarrekeningen stelt het CBS jaarlijks halverwege september in het jaar na het verslagjaar beschikbaar. In bijlage 2 geven we verdere informatie over het proces van databewerking en publicatie door het CBS.

Taakvelden specifiek voor sport

Gemeenten registreren de uitgaven en inkomsten op verschillende taakvelden.² In de indeling van de taakvelden relateren sinds 2017 twee taakvelden specifiek aan sport:

- **Sportbeleid en activering (taakveld 5.1):** uitgaven en inkomsten voor de niet-fysieke maatregelen ter stimulering van professionele en amateursport;
- **Sportaccommodaties (taakveld 5.2):** uitgaven en inkomsten aan sportaccommodaties voor sportbeoefening.

Taakveld openbaar groen en recreatie

Het merendeel van de gemeentelijke sportuitgaven rapporteren gemeenten op de sportspecifieke taakvelden. Het overige deel komt op andere taakvelden terecht. Naar verwachting zijn dit voornamelijk de uitgaven van gemeenten voor sport en bewegen in de openbare ruimte.

Deze uitgaven rapporteren gemeenten waarschijnlijk voornamelijk op het taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie (taakveld 5.7). Zo vallen de uitgaven voor de aanleg en het onderhoud van speeltuinen en openbare sportvoorzieningen (bijv. skateparken en fitnessstoestellen in parken) onder dit taakveld. Daarom laten we in hoofdstuk 2 ook de uitgaven en inkomsten voor taakveld 5.7 zien.

Maar het is niet realistisch om het hele taakveld 5.7 toe te rekenen aan sport. Hieronder vallen ook uitgaven die niet te maken hebben met sport en bewegen, zoals uitgaven aan natuurbescherming, openbaar groen en openbaar water. Deze uitgaven kunnen eraan bijdragen dat de openbare ruimte aantrekkelijker wordt voor sport en bewegen, maar dit is vaak niet het primaire doel ervan.

Sportuitgaven op andere taakvelden

Daarnaast vallen er mogelijk andere sportuitgaven (deels) buiten de sportspecifieke taakvelden. Maar de taakvelden waar deze sportuitgaven vermoedelijk onder vallen, omvatten veel meer dan alleen sport. De sportspecifieke bedragen binnen de

¹ Nagenoeg alle gemeenten registeren de financiële gegevens in het Iv3-systeem. Jaarlijks ontbreekt van slechts enkele gemeenten een begroting, realisatie of beide ([tabel B1.1](#) in bijlage 1).

² In [tabel B3.1](#) en [tabel B3.2](#) in bijlage 3 geven we een totaaloverzicht van de Iv3-taakvelden.

andere taakvelden zijn niet te achterhalen. Daarom laten we deze taakvelden buiten beschouwing in deze rapportage.

Voorbeeld van sportuitgaven op andere taakvelden zijn:

- bewegingsonderwijs (onder taakveld 4.1 Openbaar basisonderwijs);
- programma's en projecten binnen andere domeinen met een beweegcomponent (onder taakveld 6 Sociaal domein of 7 Volksgezondheid en milieu);
- in enkele gevallen sporthallen en gym- en sportzalen (onder taakveld 4.2 Onderwijshuisvesting).

Categorieën binnen taakvelden

Binnen elk taakveld in het lv3-systeem moeten gemeenten de uitgaven en inkomsten uitsplitsen naar categorieën, die voor elk taakveld hetzelfde zijn.³ Gemeenten zijn vrij in hun keuze welke categorieën ze benutten en hoe ze afschrijven. Hierdoor ontstaan verschillen die een vergelijkende analyse moeilijker maken. In de Monitor sportuitgaven gemeenten 2019 (Van den Dool & Van Eldert, 2021) gaven we hier enkele voorbeelden van.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 beschrijven we de omvang van de gemeentelijke sportuitgaven tussen 2017 en 2023. Vervolgens gaan we in hoofdstuk 3 in op de opbouw van deze sportuitgaven. In hoofdstuk 4 laten we de verschillen tussen gemeenten zien. In hoofdstuk 5 staan de conclusie en de reflectie.

³ In [tabel B4.1](#) en [tabel B4.2](#) in bijlage 4 geven we een overzicht van deze categorieën.

Omvang sportuitgaven

In dit hoofdstuk bespreken we de totale en relatieve omvang van de gemeentelijke sportuitgaven tussen 2017 en 2023. Verder vergelijken we de begrotingen en realisaties over deze periode.

2.1 Uitgaven, inkomsten en netto-uitgaven

Totaal

In 2023 gaven gemeenten in totaal bijna 2 miljard euro uit aan sport ([tabel 2.1](#)). Daarnaast ontvingen ze 727 miljoen euro aan inkomsten. De netto-uitgaven aan sport door gemeenten kwamen daarmee uit op ongeveer 1,3 miljard euro. Drie kwart van deze netto-sportuitgaven (75%) kwam voor rekening van het taakveld Sportaccommodaties, de rest voor Sportbeleid en activering.

Gemeenten gaven in 2023 ruim 1,9 miljard euro uit aan het taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie ([tabel 2.1](#)). Na aftrek van 137 miljoen euro aan inkomsten kwamen de netto-uitgaven voor dit taakveld uit op bijna 1,8 miljard euro. Naar verwachting komt een deel hiervan ten goede van sport en bewegen in de openbare ruimte.

De uitgaven van gemeenten aan sport stegen tussen 2017 en 2023 jaarlijks ([tabel 2.1](#)). Tussen 2022 en 2023 was deze stijging een stuk hoger dan in de jaren ervoor (+15%; [tabel B6.1](#) in bijlage 6). Dit is ook een stuk hoger dan de inflatie over deze periode (3,8%). Na verrekening van deze inflatie komt de reële stijging tussen 2022 en 2023 uit op 11 procent.

Voor de inkomsten wisselt de ontwikkeling per jaar ([tabel 2.1](#)). Een kleine daling van de inkomsten (-2,3% tot -8,3%; [tabel B6.1](#) in bijlage 6) wordt steeds afgewisseld met een sterke stijging in het jaar erna (+21,2% tot +38,5%). Tussen 2022 en 2023 stegen de inkomsten met 36 procent. In hoofdstuk 3 gaan we dieper in op de achtergrond van de relatief hoge stijging van de uitgaven aan en inkomsten uit sport.

De netto-uitgaven aan sport stegen elk jaar, met uitzondering van 2021⁴ ([tabel 2.1](#)). Tussen 2022 en 2023 was deze stijging 6 procent ([tabel B6.1](#) in bijlage 6). Dit is hoger dan de inflatie over deze periode (3,8%). Na verrekening van deze inflatie komt de reële stijging tussen 2022 en 2023 uit op 2 procent.

Per taakveld zien we een verschillende ontwikkeling tussen 2022 en 2023. De netto-uitgaven aan Sportaccommodaties stegen met 9,5 procent ([tabel B6.1](#) in bijlage 6), terwijl ze voor Sportbeleid en activering afnamen met 3,6 procent. De netto-uitgaven voor Sportbeleid en activering namen af omdat de inkomsten op dit taakveld sterker stegen (+76 miljoen euro) dan de uitgaven (+64 miljoen euro).

⁴ In 2021 stegen de inkomsten (+163 miljoen euro) sterker dan de uitgaven (+88 miljoen euro), waardoor de netto-uitgaven (uitgaven min inkomsten) lager uitkwamen (-75 miljoen euro).

Tabel 2.1**Uitgaven, inkomsten en netto-uitgaven gemeenten, per taakveld en totaal voor sport, 2017-2023**

(in miljoenen euro's)

		Sport (totaal)*	Sportbeleid en activering	Sport- accommodaties	Openbaar groen en (openlucht) recreatie
Uitgaven	2017	1.428	324	1.104	1.358
	2018	1.448	311	1.137	1.430
	2019	1.555	341	1.214	1.482
	2020	1.597	361	1.235	1.540
	2021	1.685	380	1.305	1.632
	2022	1.728	389	1.339	1.714
	2023	1.989	453	1.537	1.922
Inkomsten	2017	373	21	351	131
	2018	364	25	339	146
	2019	441	30	411	117
	2020	423	42	381	97
	2021	585	74	511	104
	2022	537	64	472	103
	2023	727	140	587	137
Netto-uitgaven (uitgaven- inkomsten)	2017	1.056	303	753	1.227
	2018	1.084	285	799	1.283
	2019	1.114	311	803	1.364
	2020	1.174	320	854	1.444
	2021	1.099	305	794	1.527
	2022	1.191	324	867	1.611
	2023	1.262	313	950	1.785

Bron: door CBS verzamelde gemeentelijke data (lv3), 2018-2024. Bewerking: Mulier Instituut.

* De taakvelden Sportbeleid en activering en Sportaccommodaties vormen samen het totaal voor sport.

Per inwoner

Per Nederlander gaven gemeenten in 2023 netto 71,3 euro uit aan sport ([tabel 2.2](#)).

Hiervan ging 17,8 euro naar Sportbeleid en activering en 53,5 euro naar Sportaccommodaties. De netto-uitgaven per inwoner voor Openbaar groen en (openlucht) recreatie waren in 2023 100,6 euro.

De netto-sportuitgaven per inwoner stegen jaarlijks, met uitzondering van 2021 ([tabel 2.2](#)). Procentueel stegen de netto-uitgaven *per inwoner* (+3,6%) tussen 2022 en 2023 minder sterk dan de *totale* uitgaven (+6%). Dit komt (deels) doordat de Nederlandse bevolking groeide (+1,3%) in deze periode (CBS Statline, z.d.).

Tabel 2.2**Netto-uitgaven van gemeenten per inwoner, per taakveld en totaal voor sport, 2017-2023**

(in euro's)

	Sport (totaal)*	Sportbeleid en activering	Sportaccommodaties	Openbaar groen en (openlucht) recreatie
2017	62,4	18,1	44,4	71,9
2018	63,6	17,0	46,6	74,9
2019	65,3	18,3	46,9	79,7
2020	67,8	18,6	49,2	83,1
2021	63,1	17,7	45,4	87,4
2022	68,8	18,8	50,0	92,9
2023	71,3	17,8	53,5	100,6

Bron: door CBS verzamelde gemeentelijke data (lv3), 2018-2024. Bewerking: Mulier Instituut.

* De taakvelden Sportbeleid en activering en Sportaccommodaties vormen samen het totaal voor sport.

2.2 Relatieve omvang sportuitgaven

Ten opzichte van de totale gemeentelijke uitgaven

In 2023 bedroegen de gemeentelijke uitgaven aan sport 2,3 procent van de totale gemeentelijke uitgaven ([tabel 2.3](#)). Vergeleken met voorgaande jaren is dit aandeel nauwelijks veranderd. Het aandeel van de uitgaven aan het taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie lag tussen 2017 en 2023 ook elk jaar rond de 2 procent.

Tabel 2.3**Uitgaven van gemeenten per taakveld en totaal voor sport, als percentage van de totale uitgaven van gemeenten, 2017-2023**

(in procenten)

	Sport (totaal)*	Sportbeleid en activering	Sportaccommodaties	Openbaar groen en (openlucht) recreatie
2017	2,2	0,5	1,7	2,1
2018	2,2	0,5	1,7	2,1
2019	2,3	0,5	1,8	2,2
2020	2,1	0,5	1,6	2,0
2021	2,2	0,5	1,7	2,2
2022	2,2	0,5	1,7	2,2
2023	2,3	0,5	1,8	2,2

Bron: door CBS verzamelde gemeentelijke data (lv3), 2018-2024. Bewerking: Mulier Instituut.

* De taakvelden Sportbeleid en activering en Sportaccommodaties vormen samen het totaal voor sport.

Ten opzichte van andere gemeentelijke vrijetijdsuitgaven

Het aandeel van de gemeentelijke vrijetijdsuitgaven⁵ (inclusief sport) binnen de totale uitgaven van gemeenten bedroeg in 2023 7,2 procent ([tabel 2.4](#)). Dit is ongeveer even hoog als in de periode 2017 tot en met 2022.

De verdeling tussen de taakvelden binnen de vrijetijdsuitgaven bleef tussen 2017 en 2023 nagenoeg gelijk ([tabel 2.4](#)). Openbaar groen en (openlucht) recreatie neemt binnen de vrijetijdsuitgaven het grootste deel voor zijn rekening (29% tot 31%), gevolgd door Sportaccommodaties (24% tot 25%) en Cultuurpresentatie, -productie en -participatie (20% tot 23%). De twee sportspecifieke taakvelden vormen in 2023 samen 32 procent van de gemeentelijke vrijetijdsuitgaven.

Tabel 2.4

Totale uitgaven van gemeenten aan vrije tijd, per taakveld, als percentage van de totale uitgaven van gemeenten en verdeling binnen totaal van vrije tijd, 2017-2023

(in procenten)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aandeel in totale gemeentelijke uitgaven (%)							
Sportbeleid en activering	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Sportaccommodaties	1,7	1,7	1,8	1,6	1,7	1,7	1,8
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2,1	2,1	2,2	2,0	2,2	2,2	2,2
Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	1,5	1,6	1,6	1,4	1,5	1,5	1,5
Musea	0,5	0,4	0,5	0,4	0,5	0,4	0,4
Cultureel erfgoed	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2
Media	0,7	0,6	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6
Vrije tijd (totaal)	7,1	7,2	7,5	6,7	7,1	7,0	7,2
Aandeel in vrije tijd (%)							
Sportbeleid en activering	7	6	7	7	7	7	7
Sportaccommodaties	24	24	24	24	24	24	25
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	29	30	30	30	30	31	31
Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	21	23	21	21	21	21	20
Musea	7	6	7	7	7	6	6
Cultureel erfgoed	2	2	2	2	2	2	2
Media	9	9	9	9	8	8	8
Vrije tijd (totaal)	100	100	100	100	100	100	100

Bron: door CBS verzamelde gemeentelijke data (lv3), 2018-2024. Bewerking: Mulier Instituut.

⁵ De vrijetijdsuitgaven omvatten alle uitgaven aan taakvelden die binnen de lv3-indeling onder het overkoepelende taakveld Sport, cultuur en recreatie vallen (zie bijlage 3 voor de hele indeling naar taakvelden).

2.3 Begroting versus realisatie

Totaal

In het lv3-systeem registreren gemeenten naast de gerealiseerde gegevens uit jaarrekeningen ook gegevens uit de begrotingen. In de meeste jaren zien we dat de gerealiseerde netto-uitgaven door gemeenten aan sport enkele procenten hoger zijn dan de begrote netto-uitgaven (maximaal 4,5%; [tabel 2.5](#)).

Tabel 2.5

Totale begrote en gerealiseerde uitgaven, inkomsten en netto-uitgaven gemeenten, totaal voor sport*, 2017-2023

		Begroting (in mln. euro's)	Realisatie** (in mln. euro's)	Vershil*** (in mln. euro's)	Vershil (% van begroting)
2017	Uitgaven	1.357	1.421	64	4,8%
	Inkomsten	328	369	41	12,4%
	Netto-uitgaven	1.028	1.052	24	2,3%
2018	Uitgaven	1.356	1.435	79	5,8%
	Inkomsten	305	361	57	18,5%
	Netto-uitgaven	1.051	1.074	22	2,1%
2019	Uitgaven	1.386	1.555	169	12,2%
	Inkomsten	311	441	130	41,8%
	Netto-uitgaven	1.075	1.114	39	3,7%
2020	Uitgaven	1.474	1.597	122	8,3%
	Inkomsten	351	423	72	20,5%
	Netto-uitgaven	1.123	1.174	51	4,5%
2021	Uitgaven	1.538	1.680	142	9,3%
	Inkomsten	377	585	207	54,9%
	Netto-uitgaven	1.160	1.095	-65	-5,6%
2022	Uitgaven	1.550	1.705	155	10,0%
	Inkomsten	383	530	147	38,3%
	Netto-uitgaven	1.167	1.175	9	0,7%
2023	Uitgaven	1.673	1.978	305	18,2%
	Inkomsten	412	722	310	75,3%
	Netto-uitgaven	1.261	1.256	-5	-0,4%

Bron: door CBS verzamelde gemeentelijke data (lv3), 2018-2024. Bewerking: Mulier Instituut.

* De taakvelden Sportbeleid en activering en Sportaccommodaties vormen samen het totaal voor sport.

** In deze tabel nemen we alleen de gemeenten mee die zowel de begroting als de jaarrekening (realisatie) voor een jaar hebben ingevuld. Hierdoor wijken de totale gerealiseerde bedragen af van de bedragen die we in [tabel 2.1](#) presenterden.

*** Realisatie min begroting.

Maar in 2021 lagen de gerealiseerde netto-sportuitgaven lager dan de begrote netto-sportuitgaven (-5,6%; [tabel 2.5](#)), en in 2023 was dit in mindere mate ook het geval (-0,4%). Dit komt met name doordat in beide jaren het verschil tussen de begrote en gerealiseerde inkomsten in absolute waarde groter was dan bij de uitgaven. Hierdoor kwamen de gerealiseerde netto-uitgaven (uitgaven min inkomsten) in 2021 ongeveer 65 miljoen euro lager uit en in 2023 ongeveer 5 miljoen lager.

Per gemeente

Het verschil tussen de begroting en realisatie van de netto-sportuitgaven door gemeenten verschilt sterk per *individuele* gemeente. In 2023 waren voor 53 procent van de gemeenten ([figuur 2.1](#)) de gerealiseerde netto-uitgaven aan sport lager dan de begrote netto-uitgaven. Het tegenovergestelde, realisatie hoger dan de begroting, gold voor 42 procent van de gemeenten.

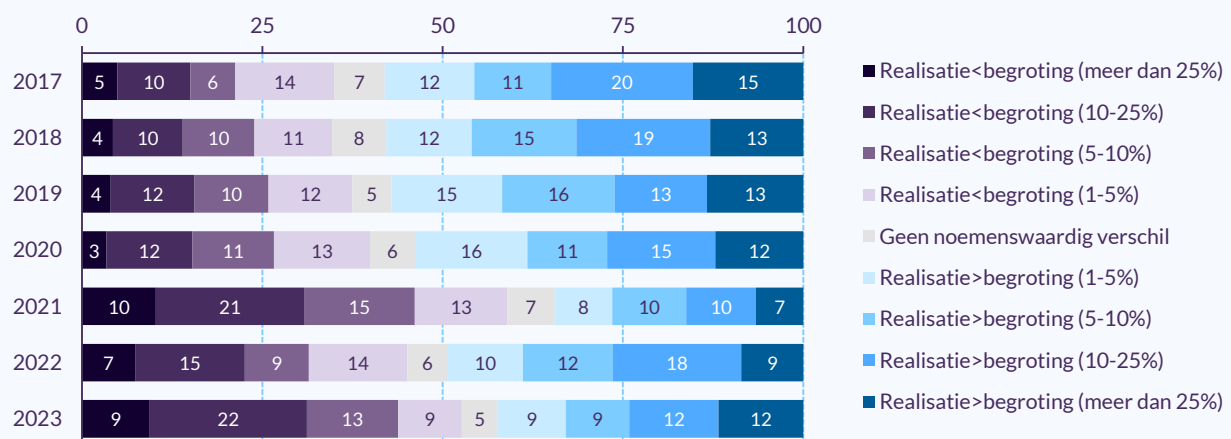
In eerdere jaren zien we deze verschillen ook terug. Voor 35 (in 2018; [figuur 2.1](#)) tot 59 procent (in 2021) van de gemeenten waren de gerealiseerde netto-uitgaven aan sport lager dan de begrote netto-uitgaven. Daarbij bedroeg het verschil voor 3 (in 2020) tot 10 procent (in 2021) van de gemeenten zelfs meer dan 25 procent.

Het tegenovergestelde, realisatie hoger dan de begroting, zien we terug in 34 (in 2021; [figuur 2.1](#)) tot 58 procent (in 2018) van de gemeenten. Ook hier zien we dat het verschil voor een deel van de gemeenten (7% in 2021 tot 15% in 2017) meer dan 25 procent bedroeg.

Figuur 2.1

Verskil tussen begroting en realisatie netto-uitgaven gemeenten aan sport per gemeenten, 2017-2023

(in procenten)

Bron: door CBS verzamelde gemeentelijke data (lv3), 2018-2024. Bewerking: Mulier Instituut.

De taakvelden Sportbeleid en activering en Sportaccommodaties vormen samen het totaal voor sport.

Opbouw sportuitgaven en -inkomsten

In dit hoofdstuk beschrijven we hoe de gemeentelijke sportuitgaven en -inkomsten in grote lijnen zijn opgebouwd. Hierbij focussen we op de periode 2019 tot en met 2023. In bijlage 5 laten we de opbouw in 2017 en 2018 zien.

3.1 Opbouw in groepen

Gemeenten moeten in het Iv3-systeem de inkomsten en uitgaven registreren op verschillende categorieën. Per taakveld zijn er 43 categorieën, die voor elk taakveld hetzelfde zijn. De categorieën zijn algemeen geformuleerd, waardoor de interpretatie niet eenvoudig is. Ze geven daardoor globale informatie over de opbouw van de gemeentelijke sportuitgaven en -inkomsten.

Deze opbouw maken we inzichtelijk door de categorieën in te delen in door ons opgestelde groepen. Dit doen we voor de twee sportspecifieke taakvelden. Per taakveld gebruiken we vier groepen met daarbinnen in totaal negen subgroepen. In [tabel B4.1](#) en [tabel B4.2](#) in bijlage 4 beschrijven we welke categorieën we tot welke (sub)groepen rekenen.

Groepen:

- **A - Interne uitvoering sportbeleid of exploitatie sportaccommodaties:** *inkomsten/uitgaven voor de uitvoering van het gemeentelijke sportbeleid of de exploitatie van gemeentelijke sportaccommodaties door de gemeente zelf*
 - > Huur
 - > Pacht en leges
 - > (Specifieke) uitkeringen van het Rijk
 - > Personeel
 - > Overige interne uitvoering of exploitatie
- **B – Investerings en afschrijvingen:** *investerings en afschrijvingen voor bijvoorbeeld grond of duurzame goederen (met een economische levensduur van minstens één jaar)*
 - > Investerings
 - > Afschrijvingen
- **C – Externe uitvoering sportbeleid of exploitatie sportaccommodaties:** *inkomsten/uitgaven voor de uitvoering van het gemeentelijke sportbeleid of de exploitatie van gemeentelijke sportaccommodaties door externe partijen (bijv. een gemeentelijk sportbedrijf)*
 - > Uitbestedingen/subsidies sportstimulering of exploitatiebijdragen
 - > Overige overdrachten (bijv. voor samenwerkingen met andere gemeenten)
- **D – Transacties en verrekeningen:** *financiële transacties en boekhoudkundige verrekeningen (exclusief afschrijvingen)*

3.2 Uitgaven

Sportbeleid en activering

Van de totale uitgaven aan het taakveld Sportbeleid en activering ging in 2023 het meeste naar *externe uitvoering sportbeleid* (249 miljoen euro; [tabel 3.1](#)), gevolgd door *interne uitvoering sportbeleid* (198 miljoen euro).

De uitgaven aan *externe uitvoering sportbeleid* gingen grotendeels naar *uitbestedingen en subsidies* (240 miljoen euro). Binnen *interne uitvoering sportbeleid* waren *overige interne uitvoering* (110 miljoen euro) en *personeel* (87 miljoen euro) grote subgroepen. De uitgaven aan *investeringen en afschrijvingen* en *transacties en verrekeningen* waren voor Sportbeleid en activering verwaarloosbaar.

Tabel 3.1

Verdeling totale uitgaven gemeenten aan Sportbeleid en activering, 2019-2023

(in euro's x 1.000)

	2019	2020	2021	2022	2023
Totaal	341.126	361.173	379.667	388.567	452.753
A - Interne uitvoering sportbeleid	143.916	151.115	158.289	168.074	198.154
Huur	0	0	0	0	0
Pachten en leges	37	35	27	25	23
(Specifieke) uitkeringen van het Rijk	18	-33	362	149	1.413
Personeel	64.302	69.908	72.254	75.949	86.783
Overige interne uitvoering	79.559	81.205	85.646	91.951	109.935
B - Investerings en afschrijvingen	5.655	6.314	5.128	5.741	5.945
Investerings	966	2.050	1.052	1.495	951
Afschrijvingen	4.689	4.264	4.076	4.246	4.994
C - Externe uitvoering sportbeleid	190.790	204.145	214.676	213.947	248.609
Uitbestedingen/subsidies sportstimulering of exploitatiebijdragen	173.269	198.179	208.437	207.307	239.760
Overige overdrachten	17.521	5.966	6.239	6.640	8.849
D - Transacties en verrekeningen	765	-401	1.574	805	45

Bron: door CBS verzamelde gemeentelijke data (lv3), 2020-2024. Bewerking: Mulier Instituut.

Tussen 2022 en 2023 stegen de totale uitgaven aan Sportbeleid en activering met ongeveer 64 miljoen euro ([tabel 3.1](#)). Deze stijging komt met name door een stijging van de subgroepen *uitbestedingen en subsidies* (+32 miljoen euro), *overige interne uitvoering* (+18 miljoen euro) en *personeel* (+11 miljoen euro). Verder valt op dat de procentuele groei voor de subgroep (specifieke) uitkeringen van het Rijk groot was

tussen 2022 en 2023 (+848%). Maar deze subgroep was in 2022 relatief klein, waardoor de absolute groei beperkt bleef tot ruim 1,2 miljoen euro.

Sportaccommodaties

Voor het taakveld Sportaccommodaties gaan de uitgaven in 2023 voornamelijk naar *interne exploitatie sportaccommodaties* (764 miljoen euro; [tabel 3.2](#)). Daarbinnen is *overige interne exploitatie* de grootste subgroep (553 miljoen euro). Ongeveer 374 miljoen euro ging naar *externe exploitatie sportaccommodaties*.

In tegenstelling tot het taakveld Sportbeleid en activering zijn de uitgaven aan *investeringen en afschrijvingen* binnen taakveld Sportaccommodaties wel noemenswaardig (256 miljoen euro).

Tabel 3.2

Verdeling totale uitgaven gemeenten aan Sportaccommodaties, 2019-2023

(in euro's x 1.000)

	2019	2020	2021	2022	2023
Totaal	1.214.228	1.235.387	1.304.932	1.339.106	1.536.526
A - Interne exploitatie sportaccommodaties	572.772	581.472	595.250	650.583	764.407
Huur	0	0	0	0	0
Pachten en leges	1.007	985	889	997	1.334
(Specifieke) uitkeringen van het Rijk	804	209	1.633	1.682	2.699
Personeel	176.890	167.016	178.940	192.715	207.205
Overige interne exploitatie	394.071	413.262	413.788	455.189	553.169
B - Investerings en afschrijvingen	245.289	252.189	242.941	255.094	255.632
Investerings	12.838	14.465	8.209	13.925	14.027
Afschrijvingen	232.451	237.724	234.732	241.169	241.605
C - Externe exploitatie sportaccommodaties	256.158	253.776	316.452	295.689	374.161
Uitbestedingen/subsidies sportstimulering of exploitatiebijdragen	233.718	239.898	299.168	278.379	353.872
Overige overdrachten	22.440	13.878	17.284	17.310	20.289
D - Transacties en verrekeningen	140.009	147.950	150.289	137.740	142.326

Bron: door CBS verzamelde gemeentelijke data (lv3), 2020-2024. Bewerking: Mulier Instituut.

Ten opzichte van 2022 stegen de totale uitgaven aan taakveld Sportaccommodaties in 2023 met 197 miljoen euro ([tabel 3.2](#)). Dit kwam met name voort uit de stijging van de uitgaven aan *overige interne exploitatie* (+98 miljoen euro) en *uitbestedingen, subsidies of exploitatiebijdragen* (+ 75 miljoen euro). Procentueel zien we de grootste stijging voor *(specifieke) uitkeringen van het Rijk* (+60%).

Sport totaal

Van de totale gemeentelijke uitgaven aan sport ging in 2023 het meeste naar *interne uitvoering sportbeleid of exploitatie sportaccommodaties* (963 miljoen euro; [tabel 3.3](#)), gevolgd door *externe uitvoering sportbeleid of exploitatie sportaccommodaties* (623 miljoen euro). Naar *investeringen en afschrijvingen* ging in totaal zo'n 262 miljoen euro en de uitgaven aan *transacties en verrekeningen* kwamen in 2023 uit op 142 miljoen euro.

Tabel 3.3
Verdeling totale uitgaven gemeenten aan sport*, 2019-2023
(in euro's x 1.000)

	2019	2020	2021	2022	2023
Totaal	1.555.354	1.596.560	1.684.599	1.727.673	1.989.279
A - Interne uitvoering sportbeleid of exploitatie sportaccommodaties	716.688	732.587	753.539	818.657	962.561
Huur	0	0	0	0	0
Pachten en leges	1.044	1.020	916	1.022	1.357
(Specifieke) uitkeringen van het Rijk	822	176	1.995	1.831	4.112
Personeel	241.192	236.924	251.194	268.664	293.988
Overige interne uitvoering of exploitatie	473.630	494.467	499.434	547.140	663.104
B - Investeringen en afschrijvingen	250.944	258.503	248.069	260.835	261.577
Investeringen	13.804	16.515	9.261	15.420	14.978
Afschrijvingen	237.140	241.988	238.808	245.415	246.599
C - Externe uitvoering sportbeleid of exploitatie sportaccommodaties	446.948	457.921	531.128	509.636	622.770
Uitbestedingen/subsidies sportstimulering of exploitatiebijdragen	406.987	438.077	507.605	485.686	593.632
Overige overdrachten	39.961	19.844	23.523	23.950	29.138
D - Transacties en verrekeningen	140.774	147.549	151.863	138.545	142.371

Bron: door CBS verzamelde gemeentelijke data (Iv3), 2020-2024. Bewerking: Mulier Instituut.

* De taakvelden Sportbeleid en activering en Sportaccommodaties vormen samen het totaal voor sport.

Tussen 2022 en 2023 stegen de totale gemeentelijke sportuitgaven met 262 miljoen euro ([tabel 3.3](#)). Daarvan namen *overige interne uitvoering en exploitatie* (+116 miljoen euro) en *uitbestedingen, subsidies of exploitatiebijdragen* (+108 miljoen euro) het grootste deel voor hun rekening.

3.3 Inkomsten

Sportbeleid en activering

Het grootste deel van de inkomsten uit het taakveld Sportbeleid en activering haalden gemeenten in 2023 uit *interne uitvoering sportbeleid* (131 miljoen euro; [tabel 3.4](#)). Dit zijn met name inkomsten uit (*specifieke*) *uitkeringen van het Rijk* (113 miljoen euro).

Tabel 3.4

Verdeling totale inkomsten gemeenten aan Sportbeleid en activering, 2019-2023

(in euro's x 1.000)

	2019	2020	2021	2022	2023
Totaal	30.226	41.557	74.382	64.379	140.240
A - Interne uitvoering sportbeleid	22.315	33.956	65.122	57.262	131.444
Huur	2.843	2.524	1.463	2.613	3.032
Pachten en leges	882	404	1.182	545	473
(Specifieke) uitkeringen van het Rijk	8.143	17.126	48.686	41.549	113.024
Personeel	1.255	979	1.526	1.772	1.450
Overige interne uitvoering	9.192	12.923	12.265	10.783	13.465
B - Investerings en afschrijvingen	5	205	-40	700	5
Investerings	5	205	-40	700	5
Afschrijvingen	0	0	0	0	0
C - Externe uitvoering sportbeleid	6.703	6.708	7.318	5.491	7.909
Uitbestedingen/subsidies					
sportstimulering of exploitatiebijdragen	3.163	5.329	4.716	3.818	4.785
Overige overdrachten	3.540	1.379	2.602	1.673	3.124
D - Transacties en verrekeningen	1.203	688	1.982	926	882

Bron: door CBS verzamelde gemeentelijke data (lv3), 2020-2024. Bewerking: Mulier Instituut.

De inkomsten van gemeenten uit het taakveld Sportbeleid en activering stegen tussen 2022 en 2023 met bijna 76 miljoen euro ([tabel 3.4](#)). Dit was een toename van 118 procent. Het overgrote deel van de stijging kwam voort uit (*specifieke*) *uitkeringen van het Rijk*, die met 71 miljoen euro stegen.

Vermoedelijk komt deze stijging door steunmaatregelen die de overheid opstelde om de gevolgen van de prijsstijgingen op de energiemarkt te verzachten. Deze steunmaatregelen, zoals de Specifieke uitkering noodfonds energie amateursportverenigingen (SPUK NEAS), konden gemeenten onder andere gebruiken om sportverenigingen te ondersteunen (Van Eldert & Hertogs, 2024).

Sportaccommodaties

Van de totale inkomsten uit het taakveld Sportaccommodaties kwam het meeste voort uit *interne exploitatie sportaccommodaties* (557 miljoen euro; [tabel 3.5](#)). Deze inkomsten kwamen voornamelijk uit *huur* (305 miljoen euro) en (*specifieke uitkeringen van het Rijk*) (158 miljoen euro).

Tabel 3.5

Verdeling totale inkomsten gemeenten aan Sportaccommodaties, 2019-2023

(in euro's x 1.000)

	2019	2020	2021	2022	2023
Totaal	410.867	381.209	511.018	472.197	586.913
A - Interne exploitatie sportaccommodaties	377.708	359.327	461.652	442.742	557.359
Huur	248.431	219.083	223.864	258.093	305.021
Pachten en leges	8.002	7.301	7.993	8.947	9.890
(Specifieke) uitkeringen van het Rijk	44.569	80.578	171.432	99.176	157.838
Personeel	1.406	1.657	1.129	1.406	1.351
Overige interne exploitatie	75.300	50.708	57.234	75.120	83.259
B - Investerings en afschrijvingen	1.725	1.662	967	2.385	1.221
Investerings	1.725	1.662	956	2.385	1.221
Afschrijvingen	0	0	11	0	0
C - Externe exploitatie sportaccommodaties	13.818	9.012	20.635	10.125	11.415
Uitbestedingen/subsidies sportstimulering of exploitatiebijdragen	9.263	7.349	17.962	6.984	8.966
Overige overdrachten	4.555	1.663	2.673	3.141	2.449
D - Transacties en verrekeningen	17.616	11.208	27.764	16.945	16.918

Bron: door CBS verzamelde gemeentelijke data (lv3), 2020-2024. Bewerking: Mulier Instituut.

Tussen 2022 en 2023 stegen de totale inkomsten uit het taakveld Sportaccommodaties met 115 miljoen euro ([tabel 3.5](#)). Dit kwam met name door de stijging van de inkomsten uit de subgroepen (*specifieke uitkeringen van het Rijk*) (+59 miljoen euro) en *huur* (+47 miljoen euro).

Ook voor dit taakveld spelen de energiesteunmaatregelen een rol bij de stijging voor (*specifieke uitkeringen van het Rijk*). Gemeenten konden deze steunmaatregelen, zoals de Specifieke uitkering meerkosten energie openbare zwembaden (SPUK MEOZ), gebruiken om openbare zwembaden te ondersteunen (Van Eldert & Hertogs, 2024).

Sport totaal

In lijn met de verdeling van de totale inkomsten per taakveld, komt van de totale inkomsten vanuit de sport in 2023 het meeste uit *interne uitvoering sportbeleid of exploitatie sportaccommodaties* (689 miljoen euro; [tabel 3.6](#)). Hiervan kwam 308 miljoen euro uit *huur* en 271 miljoen euro uit (*specifieke*) *uitkeringen van het Rijk*.

Tabel 3.6
Verdeling totale inkomsten gemeenten aan sport*, 2019-2023
(in euro's x 1.000)

	2019	2020	2021	2022	2023
Totaal	441.093	422.766	585.400	536.576	727.153
A - Interne uitvoering sportbeleid of exploitatie sportaccommodaties	400.023	393.283	526.774	500.004	688.803
Huur	251.274	221.607	225.327	260.706	308.053
Pachten en leges	8.884	7.705	9.175	9.492	10.363
(Specifieke) uitkeringen van het Rijk	52.712	97.704	220.118	140.725	270.862
Personeel	2.661	2.636	2.655	3.178	2.801
Overige interne uitvoering of exploitatie	84.492	63.631	69.499	85.903	96.724
B - Investerings en afschrijvingen	1.730	1.867	927	3.085	1.226
Investerings	1.730	1.867	916	3.085	1.226
Afschrijvingen	0	0	11	0	0
C - Externe uitvoering sportbeleid of exploitatie sportaccommodaties	20.521	15.720	27.953	15.616	19.324
Uitbestedingen/subsidies sportstimulering of exploitatiebijdragen	12.426	12.678	22.678	10.802	13.751
Overige overdrachten	8.095	3.042	5.275	4.814	5.573
D - Transacties en verrekeningen	18.819	11.896	29.746	17.871	17.800

Bron: door CBS verzamelde gemeentelijke data (Iv3), 2020-2024. Bewerking: Mulier Instituut.

* De taakvelden Sportbeleid en activering en Sportaccommodaties vormen samen het totaal voor sport.

De totale inkomsten vanuit de sport stegen tussen 2022 en 2023 met 191 miljoen euro ([tabel 3.6](#)). Van die stijging namen (*specifieke*) *uitkeringen van het Rijk* (+130 miljoen euro) en *huur* (+47 miljoen euro) het grootste deel voor hun rekening.

Verschillen tussen groepen gemeenten

In dit hoofdstuk laten we de verschillen tussen groepen gemeenten zien. Allereerst bespreken we de spreiding van de netto-uitgaven aan sport over de gemeenten. Vervolgens vergelijken we de netto-sportuitgaven van gemeenten aan de hand van achtergrondkenmerken van de gemeenten. Verder laten we zien hoe de ontwikkeling van de gemeentelijke sportuitgaven tussen jaren verschilt tussen gemeenten. Tot slot bespreken we de verschillen tussen gemeenten in de verhouding tussen de sportspecifieke taakvelden.

4.1 Spreiding

Voor het taakveld Sportbeleid en activering zien we minder spreiding van de netto-uitgaven per inwoner over de gemeenten dan voor het taakveld Sportaccommodaties ([figuur 4.1](#)). Dit betekent dat de netto-uitgaven per inwoner voor Sportbeleid en activering dicht bij elkaar liggen.

Toch lagen de netto-uitgaven per inwoner niet voor alle gemeenten dicht bij elkaar voor het taakveld Sportbeleid en activering. Enkele gemeenten gaven namelijk relatief veel uit aan dit taakveld, met in 2023 een maximum van 302,8 euro per inwoner ([tabel B7.1](#) in bijlage 7). Verder zijn er ook gemeenten met negatieve netto-uitgaven per inwoner: het minimum komt in 2023 bijvoorbeeld uit op -24,6 euro per inwoner. Deze gemeenten hebben negatieve netto-uitgaven omdat de inkomsten hoger zijn dan de uitgaven.

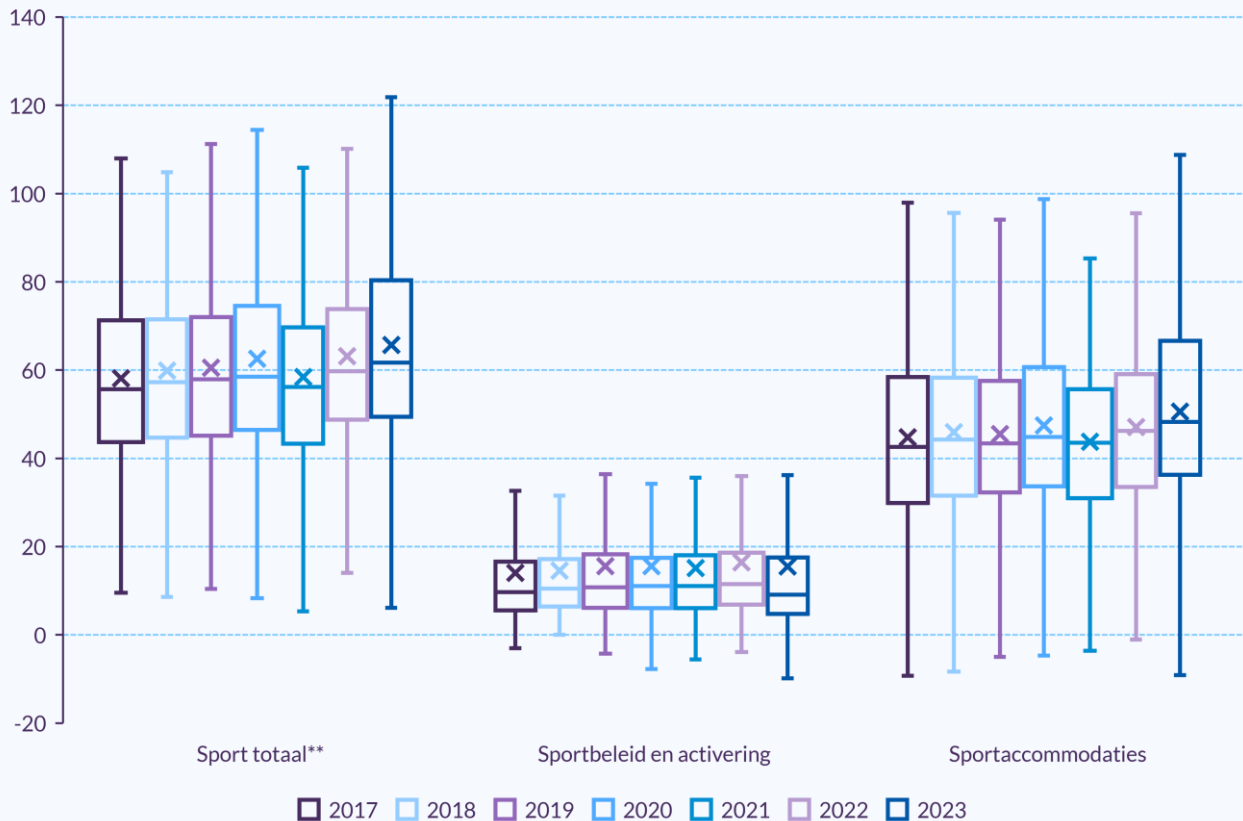
Voor het taakveld Sportaccommodaties zien we dus meer spreiding ([figuur 4.1](#)). Maar de maximale uitschieters voor dit taakveld (244,7 euro per inwoner in 2023; [tabel B7.1](#) in bijlage 7) waren in de meeste jaren lager dan voor Sportbeleid en activering (302,8 euro per inwoner in 2023). Aan de onderkant zijn de uitschieters voor Sportaccommodaties wel groter, met in 2023 een minimum van -139,4 euro per inwoner.

Voor de totale netto-uitgaven aan sport, van beide sportspecifieke taakvelden samen, was in 2023 het minimum 6,1 euro per inwoner en het maximum 255,8 euro per inwoner ([tabel B7.1](#) in bijlage 7). Hierbij valt op dat het minimum niet (veel) lager en het maximum niet (veel) hoger was dan de minima en maxima van de twee taakvelden. Dit laat zien dat gemeenten niet voor beide taakvelden extreem lage of hoge netto-uitgaven per inwoner hebben. Relatief hoge netto-uitgaven op het ene taakveld lijken vaak relatief lage netto-uitgaven op het andere taakveld te compenseren.

Figuur 4.1

Spreading netto-uitgaven per inwoner over de gemeenten, per taakveld en totaal voor sport, 2017-2023

(in euro's)

Bron: door CBS verzamelde gemeentelijke data (Iv3), 2018-2024. Bewerking: Mulier Instituut.

In de figuur geeft het kruis het gemiddelde aan van de netto-uitgaven per inwoner per gemeente. De rechthoek, ook wel de 'box', laat de afstand zien tussen het eerste en het derde kwartiel. Dit geeft aan hoe ver de middelste 50 procent van de waarden (netto-uitgaven per inwoner) uit elkaar liggen. Hierbij geldt: een grotere box wijst op meer spreading. De horizontale streep in de box geeft de mediaan aan. De uiteinden van de strepen zijn de onder- en bovengrens. Waardes die buiten de onder- of bovengrens vallen, zijn extreme uitschieters (outliers) en geven we niet weer in de figuur.

** De taakvelden Sportbeleid en activering en Sportaccommodaties vormen samen het totaal voor sport.

Over de hele periode 2017 tot en met 2023 zien we weinig verandering in de spreading van de netto-uitgaven ([figuur 4.1](#)). Dit geldt zowel voor de losse taakvelden als voor het totaal voor sport. Tussen jaren zitten kleine verschillen, maar geen grote verschuivingen.

4.2 Achtergrondkenmerken

Inwoneraantal en stedelijkheid

De netto-uitgaven per inwoner aan sport zijn hoger bij een hoger inwoneraantal in de gemeente ([tabel 4.1](#)). Dit zien we jaarlijks terug tussen 2017 en 2023. Daarbij zijn de verschillen groot: in 2023 gaven de kleinste gemeenten (minder dan 20.000 inwoners) netto 22,6 euro per inwoner minder uit dan de grootste gemeenten

(100.000 of meer inwoners). Dit verschil steeg tussen 2017 en 2023 bijna elk jaar.⁶ In 2017 was dit verschil nog maar 11,5 euro per inwoner.

Naar stedelijkheid van de gemeente zien we vergelijkbare verschillen (**tabel 4.1**). Hoe sterker de stedelijkheid van de gemeente, hoe groter de netto-uitgaven per inwoner aan sport. Daarbij zijn de verschillen opnieuw groot: in 2023 gaven niet-stedelijke gemeenten netto 15,8 euro per inwoner minder uit aan sport dan zeer sterk stedelijke gemeenten.⁷ Alleen de gemeenten in de middelste stedelijkheidscategorie (matig stedelijk) wijken hier jaarlijks iets van af.

Tabel 4.1

Netto-uitgaven gemeenten aan sport* per inwoner, naar aantal inwoners en stedelijkheid, 2017-2023

(in euro's)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Totaal	62,4	63,6	65,3	67,8	63,1	68,8	71,3
Aantal inwoners							
< 20.000 inwoners	57,3	58,2	55,7	59,1	53,7	60,2	59,0
20.000-50.000	57,6	58,8	59,4	61,3	56,9	61,6	64,7
50.000-100.000	61,2	61,2	65,2	64,6	62,0	63,1	66,6
100.000 of meer	68,8	70,6	72,3	76,8	70,9	80,0	81,6
Stedelijkheid							
Niet stedelijk	52,0	58,8	56,8	61,3	60,8	60,2	65,3
Weinig stedelijk	61,5	60,7	63,5	64,7	60,6	64,9	67,0
Matig stedelijk	56,1	59,8	60,9	61,9	56,1	60,4	63,8
Sterk stedelijke	64,1	64,1	65,3	66,4	62,3	68,6	71,1
Zeer sterk stedelijk	69,3	69,6	72,4	77,7	71,2	80,0	81,1

Bron: door CBS verzamelde gemeentelijke data (Iv3), 2018-2024. Bewerking: Mulier Instituut.

* De taakvelden Sportbeleid en activering en Sportaccommodaties vormen samen het totaal voor sport.

Provincie

Gemeenten in de provincie Groningen gaven in 2023 per inwoner het meest uit aan sport (netto 80 euro per inwoner; **tabel 4.2**). De netto-sportuitgaven per inwoner van gemeenten in Flevoland waren in 2023 het laagst: 59,7 euro per inwoner. Buiten enkele uitzonderingen verschoof er weinig tussen de provincies in de periode 2017 tot en met 2023. Doorgaans gaven gemeenten in de provincies

⁶ Mogelijk komt dit deels doordat het aantal gemeenten in de categorie minder dan 20.000 inwoners jaarlijks afneemt, door bevolkingsgroei en gemeentefusies.

⁷ In tegenstelling tot de uiteenzetting naar inwoneraantal zien we bij stedelijkheid het verschil tussen de laagste en de hoogste categorie niet jaarlijks stijgen. Dit neemt het ene jaar toe en het andere jaar weer af.

Groningen en Zuid-Holland netto het meeste uit aan sport en gemeenten in de provincies Flevoland en Gelderland het minste.

Tabel 4.2

Netto-uitgaven gemeenten* aan sport per inwoner, naar provincie 2017-2023**

(in euro's)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Totaal	62,4	63,6	65,3	67,8	63,1	68,8	71,3
Groningen	68,4	72,4	70,6	76,9	65,7	77,5	80,0
Zuid-Holland	64,8	70,2	70,0	73,6	69,8	74,9	78,2
Drenthe	63,7	61,4	67,1	67,5	60,0	64,4	76,9
Overijssel	69,0	68,5	73,2	68,5	66,7	74,1	73,0
Limburg	63,8	63,5	62,5	68,7	63,8	69,3	71,6
Friesland	62,0	65,6	64,0	67,8	65,1	69,0	70,7
Utrecht	56,3	56,8	62,5	66,3	58,7	66,1	69,1
Noord-Holland	63,2	61,3	63,2	69,4	62,5	65,1	69,0
Zeeland	62,6	66,0	66,6	64,3	59,2	62,9	68,0
Gelderland	60,9	59,6	61,6	61,9	61,3	63,9	67,6
Noord-Brabant	59,2	60,8	63,0	62,7	57,8	69,5	66,9
Flevoland	51,8	52,1	56,4	58,3	52,6	55,1	59,7

Bron: door CBS verzamelde gemeentelijke data (lv3), 2018-2024. Bewerking: Mulier Instituut.

* In deze tabel laten we de gemeentelijke sportuitgaven per provincie zien en niet de provinciale sportuitgaven. De bedrag in de tabel laten zien hoeveel euro gemeenten in een provincie per inwoner uitgaven aan sport.

** De taakvelden Sportbeleid en activering en Sportaccommodaties vormen samen het totaal voor sport.

4.3 Ontwikkeling door de tijd

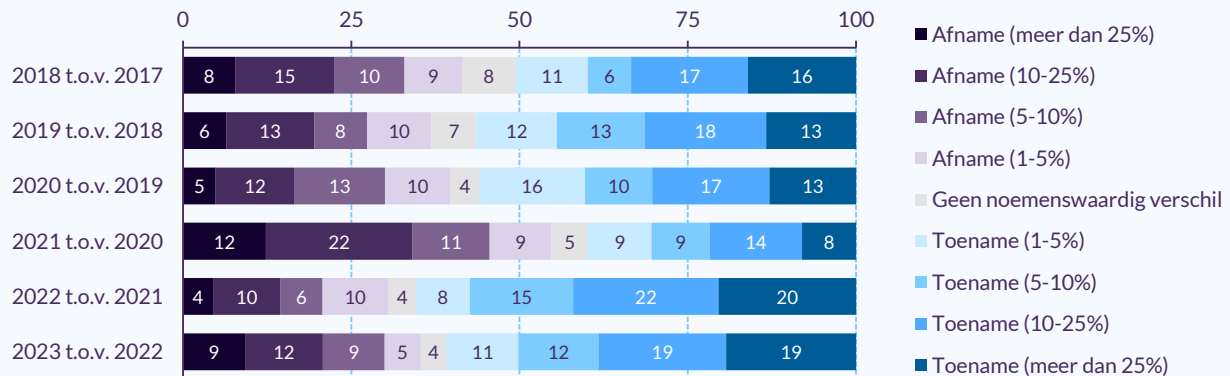
De totale gemeentelijke netto-uitgaven aan sport stegen tussen 2017 en 2023 jaarlijks, met een daling in 2021 als uitzondering ([tabel 2.1](#)). Deze ontwikkeling zien we per gemeente ook vaak terug. Tussen 2020 en 2021 daalden voor 55 procent van de gemeenten de netto-uitgaven aan sport ([figuur 4.2](#)). Tussen de overige jaren stegen voor 51 (in 2018 t.o.v. 2017) tot 65 procent (in 2022 t.o.v. 2021) van de gemeenten de netto-uitgaven aan sport.

Toch maken de netto-uitgaven ieder jaar in een aanzienlijk deel van de gemeenten een tegenovergestelde ontwikkeling door. Zo namen tussen 2022 en 2023 de netto-sportuitgaven voor 35 procent van de gemeenten af ([figuur 4.2](#)).

Voor alle gemeenten samen bleef de jaarlijkse ontwikkeling van de gemeentelijke netto-uitgaven aan sport beperkt tot enkele procenten (maximaal 8%; [tabel 2.1](#)). Maar dit geldt niet voor alle individuele gemeenten. Tussen de 47 (in 2020 t.o.v. 2019) en 59 procent (in 2023 t.o.v. 2022) van de gemeenten zag de netto-sportuitgaven met meer dan 10 procent toe- of afnemen ([figuur 4.2](#)).

Figuur 4.2**Netto-uitgaven aan sport* vergeleken met het jaar ervoor, per gemeente**

(in procenten)

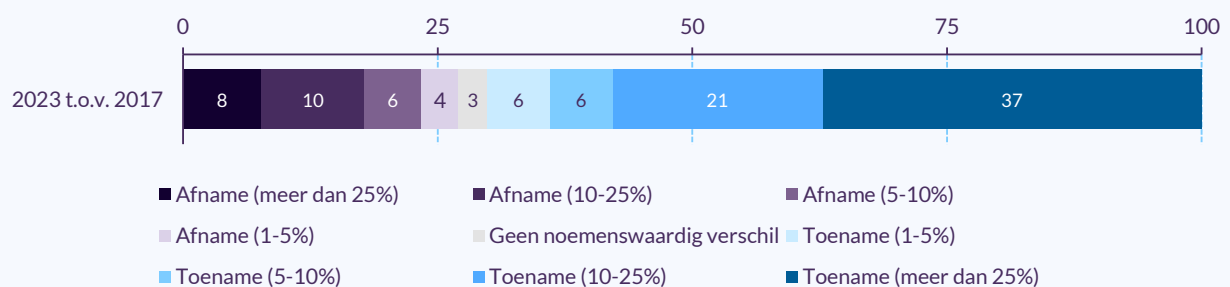
Bron: door CBS verzamelde gemeentelijke data (lv3), 2018-2024. Bewerking: Mulier Instituut.

De taakvelden Sportbeleid en activering en Sportaccommodaties vormen samen het totaal voor sport.

Tussen 2017 en 2023 stegen de totale gemeentelijke netto-uitgaven aan sport met 20 procent ([tabel B6.2](#) in bijlage 6). In dat tijdvak zien we voor 70 procent van de gemeenten een stijging van de netto-sportuitgaven ([figuur 4.3](#)). Voor 37 procent van de gemeenten ging het daarbij om een flinke stijging (meer dan 25%). Tegelijkertijd namen voor ruim een kwart van de gemeenten (27%) de netto-sportuitgaven juist af, bij 8 procent zelfs met meer dan 25 procent.

Figuur 4.3**Netto-uitgaven aan sport* in 2023 vergeleken met 2017 per gemeente**

(in procenten)

Bron: door CBS verzamelde gemeentelijke data (lv3), 2018-2024. Bewerking: Mulier Instituut.

De taakvelden Sportbeleid en activering en Sportaccommodaties vormen samen het totaal voor sport.

4.4 Verhouding tussen taakvelden

In 2023 ging 75 procent van de gemeentelijke netto-uitgaven aan sport naar het taakveld Sportaccommodaties en de rest naar het taakveld Sportbeleid en activering ([tabel 2.1](#)). Dit aandeel was tussen 2017 en 2023 redelijk stabiel (71-75%). Maar niet in alle gemeenten komen deze verhoudingen tussen de sportspecifieke taakvelden naar voren.

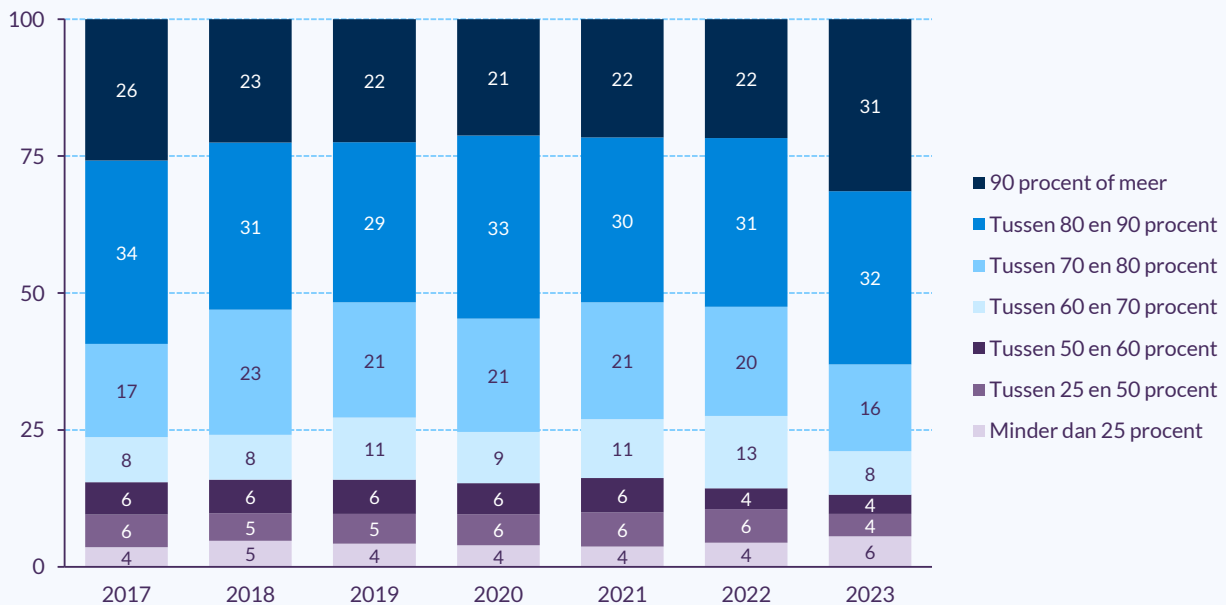
Jaarlijks was het aandeel van het taakveld Sportaccommodaties van de totale netto-uitgaven aan sport voor ruim de helft van de gemeenten (63% in 2023; [figuur 4.4](#)) meer dan 80 procent. Dit aandeel lag daarmee voor een groot deel van de gemeenten hoger dan het aandeel van dit taakveld voor alle gemeenten samen (71-75%). Zeker aangezien het aandeel van het taakveld voor een deel van de gemeenten (31% in 2023) zelfs hoger lag dan 90 procent.

Dat de verhouding tussen de sportspecifieke taakvelden voor alle gemeenten samen lager uitkomt, komt met name door enkele gemeenten die verhoudingsgewijs weinig besteedden aan het taakveld Sportaccommodaties. Voor jaarlijks ongeveer 10 procent van de gemeenten ([figuur 4.4](#)) ligt het aandeel van het taakveld Sportaccommodaties namelijk onder de 50 procent. Deze gemeenten besteedden (netto) verhoudingsgewijs meer aan het taakveld Sportbeleid en activering dan aan Sportaccommodaties.

Figuur 4.4

Aandeel netto-uitgaven gemeenten aan taakveld Sportaccommodaties binnen de totale netto-uitgaven voor sport* per gemeente, 2017-2023

(in procenten)

Bron: door CBS verzamelde gemeentelijke data (Iv3), 2018-2024. Bewerking: Mulier Instituut.

De taakvelden Sportbeleid en activering en Sportaccommodaties vormen samen het totaal voor sport.

Conclusie

In dit afsluitende hoofdstuk bespreken we de conclusies van het onderzoek. Daarnaast reflecteren we op de resultaten.

5.1 Conclusie

Omvang sportuitgaven

In 2023 gaven gemeenten in totaal bijna 2 miljard euro uit aan sport en ontvingen ze 727 miljoen euro aan inkomsten. De netto-uitgaven aan sport door gemeenten kwamen daarmee uit op ongeveer 1,3 miljard euro. Hiervan kwam drie kwart voor rekening van het taakveld Sportaccommodaties. Per inwoner gaven gemeenten in 2023 netto 71,3 euro uit aan sport.

Tussen 2022 en 2023 stegen de gemeentelijke uitgaven aan sport met 15 procent, de inkomsten vanuit sport met 36 procent en de netto-sportuitgaven met 6 procent. In deze periode was de inflatie 3,8 procent. Na verrekening van deze inflatie komt de reële stijging van de uitgaven aan sport uit op 11 procent en voor de netto-sportuitgaven zien we een reële stijging van 2 procent.

Het aandeel van de gemeentelijke sportuitgaven binnen de totale gemeentelijke uitgaven was 2,3 procent in 2023. Binnen de gemeentelijke vrijetijdsuitgaven vormden de gemeentelijke sportuitgaven 32 procent.

Opbouw sportuitgaven en -inkomsten

Gemeenten gaven in 2023 963 miljoen euro uit aan interne uitvoering van het sportbeleid en interne exploitatie van sportaccommodaties. Aan externe uitvoering en exploitatie besteedden ze 623 miljoen euro. De totale uitgaven aan investeringen en afschrijvingen bedroegen 262 miljoen euro.

De inkomsten voor gemeenten vanuit sport kwamen met name voort uit interne uitvoering van het sportbeleid en interne exploitatie van sportaccommodaties (689 miljoen euro). Daarvan kwam 308 miljoen euro uit huur en 271 uit (specifieke) uitkeringen van het Rijk.

Verschillen tussen gemeenten

● Spreiding

Voor het taakveld Sportbeleid en activering zien we minder spreiding van de netto-uitgaven per inwoner over de gemeenten dan voor het taakveld Sportaccommodaties. Tussen 2017 en 2023 zien we weinig verandering in deze spreiding. Voor de totale netto-uitgaven aan sport was in 2023 het minimum 6,1 euro per inwoner en het maximum 255,8 euro per inwoner.

● **Achtergrondkenmerken gemeenten**

De gemeentelijke netto-uitgaven per inwoner aan sport waren hoger bij een hoger inwoneraantal in de gemeente. De kleinste gemeenten (minder dan 20.000 inwoners) gaven in 2023 netto 22,6 euro per inwoner minder uit dan de grootste gemeenten (100.000 of meer inwoners).

Verder waren de netto-sportuitgaven per inwoner hoger bij een sterkere mate van stedelijkheid van de gemeente. Niet-stedelijke gemeenten gaven in 2023 netto 15,8 euro per inwoner minder uit aan sport dan zeer sterk stedelijke gemeenten.

Gemeenten in de provincie Groningen gaven in 2023 netto per inwoner het meest uit aan sport (80 euro) en gemeenten in Flevoland het minst (59,7 euro). De netto-sportuitgaven per inwoner waren tussen 2017 en 2023 doorgaans het hoogst in gemeenten in de provincies Groningen en Zuid-Holland en het laagst in gemeenten in de provincies Flevoland en Gelderland.

● **Ontwikkeling door de tijd**

Voor het merendeel van gemeenten (61%) stegen de netto-uitgaven aan sport tussen 2022 en 2023. Al zien we ook een aanzienlijk deel van de gemeenten (35%) waarvoor de netto-sportuitgaven afnamen in deze periode. In eerdere jaren zagen we vergelijkbare resultaten.

● **Verhouding tussen taakvelden**

Tussen 2017 en 2023 lag jaarlijks voor ruim de helft van de gemeenten (63% in 2023) het aandeel van het taakveld Sportaccommodaties binnen de netto-uitgaven aan sport tussen de 80 en 100 procent.

Daarmee lag het aandeel van uitgaven aan Sportaccommodaties voor een groot deel van de gemeenten hoger dan het aandeel van dit taakveld voor alle gemeenten samen (75% in 2023). Voor jaarlijks ongeveer 10 procent van de gemeenten ligt het aandeel van de uitgaven aan Sportaccommodaties onder de 50 procent, waardoor het aandeel voor alle gemeenten samen lager uitkomt.

5.2 **Reflectie**

Sinds 2017 nemen de uitgaven van gemeenten aan sport jaarlijks toe, in de meeste jaren ook na verrekening van de inflatie.⁸ Van grootschalige gemeentelijke bezuinigingen op sport lijkt dus vooralsnog geen sprake.

Wel speelden de gestegen bouw- en onderhoudskosten en energieprijzen in 2023 een rol bij de hogere gemeentelijke sportuitgaven. Dit zet (mede) de exploitatie van sportaccommodaties onder druk (Hoekman & Schadenberg, 2023). Gemeenten konden de gevolgen van de gestegen energieprijzen wel (deels) opvangen met inkomsten uit energiesteunmaatregelen vanuit de overheid.

⁸ Met uitzondering van 2018 (reële daling van 0,3%) en 2022 (reële daling van 6,8%).

Toch zijn er zorgen bij gemeenten of bezuinigingen op sport op de lange termijn ook uitblijven.

- Het huidige kabinet stelde in het hoofdlijnenakkoord voor om specifieke uitkeringen, waaronder voor sportbeleid, in het gemeentefonds te stoppen, met een budgetkorting van 10 procent. Veel gemeenten verwachten dat dit tot bezuinigingen op sport gaat leiden, omdat zij dan geen geormerkte financiële stromen voor sport meer krijgen vanuit het Rijk en sport (nog) geen wettelijke taak is (Geurink, Kools, & Hoekman, 2024).
- Daarnaast voorzien gemeenten voor 2026 een financieel ravijnjaar (Binnenlands Bestuur, 2022). Dat heeft mogelijk een weerslag op de gemeentelijke begroting.

Momenteel gaat er jaarlijks ruim 2 procent van de gemeentelijke uitgaven naar sport. In de komende jaren gaan we zien of dit, ondanks de zorgen onder gemeenten, zo blijft. Wij blijven de ontwikkelingen in de gemeentelijke sportuitgaven monitoren.

Bronnen

Binnenlands Bestuur. (2022, 6 mei). *Gemeenten op rand financieel ravijn*. Opgeroepen op 1 november 2024, van <https://www.binnenlandsbestuur.nl/financien/hoogte-bekostiging-doorrijk-hoogst-onzeker-na-2026>

CBS Statline. (z.d.). *Bevolkingsontwikkeling; maand en jaar*. Opgeroepen op 16 oktober 2024, van <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/83474NED/table?dl=4AC90>

Geurink, N., Kools, M., & Hoekman, R. (2024). *Impact hoofdlijnenakkoord op gemeentelijk sportbeleid*. Mulier Instituut.

Hoekman, R., & Schadenberg, B. (2023). *Onderbenutting van sportaccommodaties: kennis- en innovatiescan WP5*. Mulier Instituut.

Rijksoverheid. (z.d.). *Findo: 3.3 - Pachten*. Opgeroepen op 16 oktober 2024, van <https://findo.nl/content/33---Pachten>

Van den Dool, R., & Van Eldert, P. (2021). *Monitor sportuitgaven gemeenten 2019: een overzicht van de uitgaven in 2019 plus samenhangende vraagstukken*. Mulier Instituut.

Van Eldert, P., & Hertogs, N. (2024). Exploitatie en financiering. In D. Ruikes, & B. Schadenberg (Red.), *Jaarrapport ruimte voor sport en bewegen. Overzicht van beleidsrelevante kennis over de sport- en beweeginfrastructuur* (pp. 48-71). Mulier Instituut.

Bijlage 1 – Gemeenten in de lv3 en de totale populatie gemeenten per jaar

Tabel B1.1

Aantal gemeenten dat in het lv3-systeem de begroting, realisatie of beide aanleverde voor minsten één van de sportspecifieke taakvelden* en de totale populatie gemeenten per 1 januari, 2017-2023

(in absolute aantallen)

Jaar	Aantal gemeenten per 1 januari	Aangeleverd		
		Begroting	Realisatie	Begroting én realisatie
2017	388	386	388	386
2018	380	375	377	372
2019	355	355	352	352
2020	355	355	353	353
2021	352	351	352	351
2022	345	341	341	337
2023	342	341	341	340

Bron: door CBS verzamelde gemeentelijke data (lv3), 2018-2024. Bewerking: Mulier Instituut.

* Dit zijn de taakvelden Sportbeleid en activering en Sportaccommodaties.

Bijlage 2 - Bewerking en publicatie lv3-data door CBS

Controleproces

Voor de registratie van de uitgaven en inkomsten vullen decentrale overheden, waaronder gemeenten, een gestandaardiseerd format in. Vervolgens stelt het CBS de lv3-data na een vast controleproces beschikbaar:

- Rond juni stellen gemeenten de jaarrekeningen vast na goedkeuring van de gemeenteraad.
- In juli leveren gemeenten de financiële gegevens uit de jaarrekeningen aan bij het CBS.
- Aan het eind van de zomer geeft het CBS gemeenten de gelegenheid om eventuele fouten te corrigeren.
- Halverwege september stelt het CBS de data openbaar beschikbaar, na verwerking van eventuele aanpassingen.

Publicatie op CBS Statline

Via Statline rapporteert het CBS met de lv3-data over de gemeentelijke uitgaven. Het CBS voert hiervoor extra controles uit en brengt in een later stadium de resultaten naar buiten. Door deze extra controles kunnen de resultaten op Statline (licht) afwijken van de resultaten in deze rapportage.

lv3-indeling voor 2017

In de periode 2010 tot en met 2016 hanteerde het CBS in het lv3-systeem twee sportspecifieke taakvelden: 530 Sport en 531 Groene sportvelden en terreinen. In 2017 paste het CBS het lv3-systeem aan en veranderden de twee sportspecifieke taakvelden in twee nieuwe taakvelden. Verder veranderde de toerekening van overheadkosten in het lv3-systeem in 2017. Hierdoor zijn de cijfers van voor 2017 niet vergelijkbaar met de cijfers van na 2017.

Terminologie

In deze rapportage wijken we in de terminologie licht af van het CBS. Waar het CBS spreekt over baten, lasten en saldo, gebruiken wij de termen inkomsten, uitgaven en netto-uitgaven (uitgaven min inkomsten). Dit doen we omdat deze termen naar onze inschatting voor een breder publiek duidelijk zijn.

Bijlage 3 - Overzicht Iv3-taakvelden

Tabel B3.1

Overzicht Iv3-taakvelden (deel 1)

Hoofdtakveld	Taakveld
0.0 Bestuur en ondersteuning	0.1 Bestuur 0.2 Burgerzaken 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden 0.4 Overhead 0.5 Treasury 0.61 OZB woningen 0.62 OZB niet-woningen 0.63 Parkeerbelasting 0.64 Belastingen overig 0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds 0.8 Overige baten en lasten 0.9 Vennootschapsbelasting 0.10 Mutaties reserves 0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten
1.0 Veiligheid	1.1 Crisisbeheersing en brandweer 1.2 Openbare orde en veiligheid
2.0 Verkeer, vervoer en waterstaat	2.1 Verkeer en vervoer 2.2 Parkeren 2.3 Recreatieve havens 2.4 Economische havens en waterwegen 2.5 Openbaar vervoer
3.0 Economie	3.1 Economische ontwikkeling 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen 3.4 Economische promotie
4.0 Onderwijs	4.1 Openbaar basisonderwijs 4.2 Onderwijshuisvesting 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Bron: door CBS verzamelde gemeentelijke data (Iv3), 2024. Bewerking: Mulier Instituut.

Tabel B3.2
Overzicht lv3-taakvelden (deel 2)

Hoofdtakveld	Taakveld
6.0 Sociaal domein	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie 6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen 6.3 Inkomensregelingen 6.4 WSW en beschut werk 6.5 Arbeidsparticipatie 6.6 Maatwerkvoorziening (WMO) 6.71a Huishoudelijke hulp (WMO) 6.71b Begeleiding (WMO) 6.71c Dagbesteding (WMO) 6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO) 6.72a Jeugdhulp begeleiding 6.72b Jeugdhulp behandeling 6.72c Jeugdhulp dagbesteding 6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig 6.73a Pleegzorg 6.73b Gezinsgericht 6.73c Jeugdhulp met verblijf overig 6.74a Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf 6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf 6.74c Gesloten plaatsing 6.81a Beschermd wonen (WMO) 6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO) 6.82a Jeugdbescherming 6.82b Jeugdreclassering
7.0 Volksgezondheid en milieu	7.1 Volksgezondheid 7.2 Riolering 7.3 Afval 7.4 Milieubeheer 7.5 Begraafplaatsen en crematoria
8.0 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	8.1 Ruimte en leefomgeving 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen) 8.3 Wonen en bouwen

Bron: door CBS verzamelde gemeentelijke data (lv3), 2024. Bewerking: Mulier Instituut.

Bijlage 4 – Overzicht Iv3-categorieën

Gemeenten moeten in het Iv3-systeem de inkomsten en uitgaven registreren op verschillende categorieën. In totaal zijn er per taakveld 43 categorieën, die voor elk taakveld hetzelfde zijn ([tabel B4.1](#) en [tabel B4.2](#)). Voor een analyse in deze rapportage verdelen we de categorieën in enkele (sub)groepen. Deze indeling laten we zien in [tabel B4.1](#) en [tabel B4.2](#), waarbij we de (sub)groepen als volgt definiëren:

- **A – Interne uitvoering sportbeleid of exploitatie sportaccommodaties:**
inkomsten/uitgaven voor de uitvoering van het gemeentelijke sportbeleid (5.1) of de exploitatie van gemeentelijke sportaccommodaties (5.2) door de gemeente zelf
 - > Huur
 - > Pacht⁹ en leges
 - > (Specifieke) uitkeringen van het Rijk
 - > Personeel
 - > Overige interne uitvoering of exploitatie
- **B – Investerings en afschrijvingen:** *investerings en afschrijvingen voor bijvoorbeeld grond of duurzame goederen (met een economische levensduur van minstens één jaar)*
 - > Investerings
 - > Afschrijvingen
- **C – Externe uitvoering sportbeleid of exploitatie sportaccommodaties:**
inkomsten/uitgaven voor de uitvoering van het gemeentelijke sportbeleid (5.1) of de exploitatie van gemeentelijke sportaccommodaties (5.2) door externe partijen (bijv. een gemeentelijk sportbedrijf)
 - > Uitbestedingen/subsidies sportstimulering of exploitatiebijdragen
 - > Overige overdrachten (bijv. voor samenwerkingen met andere gemeenten)
- **D – Transacties en verrekeningen:** *financiële transacties en boekhoudkundige verrekeningen (exclusief afschrijvingen)*

⁹ Pacht betalen gebruikers van onder andere grond aan de eigenaren daarvan (Rijksoverheid, z.d.). Het gaat hierbij om inkomsten uit vermogen en niet uit een geleverde dienst. Daarmee is het een andere categorie dan huur, omdat dan wel sprake is van een dienst van de eigenaar aan de huurder.

Tabel B4.1**Iv3-categorieën per taakveld en indeling in (sub)groepen (deel 1)**

Categorie	Groep	Subgroep
1.0 Salarissen en sociale lasten		
1.1 Salarissen en sociale lasten (L)	A	Personeel
2.0 Belastingen		
2.1 Belastingen (L)	A	Overige interne uitvoering of exploitatie
2.2.1 Belastingen op producenten (B)	A	Overige interne uitvoering of exploitatie
2.2.2 Belastingen op huishoudens (B)	A	Overige interne uitvoering of exploitatie
3.0 Goederen en diensten		
3.1 Grond (B-L)	B	Investerings
3.2 Duurzame goederen (B-L)	B	Investerings
3.3 Pachten (B-L)	A	Pacht en leges
3.4.1 Sociale uitkeringen in natura (L)	A	Overige interne uitvoering of exploitatie
3.4.2 Eigen bijdragen en verhaal sociale uitkeringen in natura (B)	A	Overige interne uitvoering of exploitatie
3.5.1 Ingeleend personeel (L)	A	Personeel
3.5.2 Uitgeleend personeel (B)	A	Personeel
3.6 Huren (B)	A	Huur
3.7 Leges en andere rechten (B)	A	Pacht en leges
3.8 Overige goederen en diensten (B-L)	A	Overige interne uitvoering of exploitatie
4.0 Overdrachten		
4.1.1 Sociale uitkeringen in geld (L)	A	Overige interne uitvoering of exploitatie
4.1.2 Verhaal sociale uitkeringen in geld (B)	A	Overige interne uitvoering of exploitatie
4.2 Subsidies (L)	C	Uitbestedingen/subsidies sportstimulering en exploitatiebijdragen
4.3.1 Inkomensoverdrachten - Rijk (B-L)	A	(Specifieke) uitkeringen van het Rijk
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten (B-L)	C	Overige overdrachten
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen (B-L)	C	Overige overdrachten
4.3.4 Inkomensoverdrachten - provincies (B-L)	C	Overige overdrachten
4.3.5 Inkomensoverdrachten - waterschappen (B-L)	C	Overige overdrachten
4.3.6 Inkomensoverdrachten - ov overheden (B-L)	C	Uitbestedingen/subsidies sportstimulering en exploitatiebijdragen
4.3.7 Inkomensoverdrachten - Europese Unie (B-L)	C	Overige overdrachten
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen (B-L)	C	Uitbestedingen/subsidies sportstimulering en exploitatiebijdragen
4.3.9 Inkomensoverdrachten - onverdeeld (B-L)	C	Overige overdrachten

Bron: door CBS verzamelde gemeentelijke data (Iv3), 2024. Bewerking: Mulier Instituut.

Tabel B4.2**Iv3-categorieën per taakveld en indeling in (sub)groepen (deel 2)**

Categorie	Groep	Subgroep
4.0 Overdrachten		
4.4.1 Kapitaaloverdrachten - Rijk (B-L)	A	(Specifieke) uitkeringen van het Rijk
4.4.2 Kapitaaloverdrachten - gemeenten (B-L)	C	Overige overdrachten
4.4.3 Kapitaaloverdrachten - gemeenschappelijke regelingen (B-L)	C	Overige overdrachten
4.4.4 Kapitaaloverdrachten - provincies (B-L)	C	Overige overdrachten
4.4.5 Kapitaaloverdrachten - waterschappen (B-L)	C	Overige overdrachten
4.4.6 Kapitaaloverdrachten - ov overheden (B-L)	C	Uitbestedingen/subsidies sportstimulering en exploitatiebijdragen
4.4.7 Kapitaaloverdrachten - Europese Unie (B-L)	C	Overige overdrachten
4.4.8 Kapitaaloverdrachten - overige instellingen en personen (B-L)	C	Uitbestedingen/subsidies sportstimulering en exploitatiebijdragen
4.4.9 Kapitaaloverdrachten - onverdeeld (B-L)	C	Overige overdrachten
5.0 Rente en dividend		
5.1 Rente (B-L)	D	*
5.2 Dividenden en winsten (B)	D	*
6.0 Financiële transacties		
6.1 Financiële transacties (B-L)	D	*
7.0 Verrekeningen		
7.1 Mutatie reserves (B-L)	D	*
7.2 Mutatie voorzieningen (B-L)	D	*
7.3 Afschrijvingen (B-L)	B	Afschrijvingen
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente (B-L)	D	*
7.5 Overige verrekeningen (B-L)	D	*

Bron: door CBS verzamelde gemeentelijke data (Iv3), 2024. Bewerking: Mulier Instituut.

Binnen groep D (Transacties en verrekeningen) hebben we geen verdere uitsplitsing naar subgroepen gemaakt.

Bijlage 5 - Opbouw sportuitgaven en -inkomsten in 2017 en 2018

Uitgaven

Tabel B5.1

Verdeling totale uitgaven gemeenten aan Sportbeleid en activering, 2017-2018

(in euro's x 1.000)

	2017	2018
Totaal	323.858	310.672
A - Interne uitvoering sportbeleid	131.779	122.676
Huur	0	0
Pachten en leges	76	82
(Specifieke) uitkeringen van het Rijk	281	221
Personeel	58.767	62.216
Overige interne uitvoering	72.655	60.157
B - Investerings en afschrijvingen	7.711	6.974
Investerings	1.574	1.273
Afschrijvingen	6.137	5.701
C - Externe uitvoering sportbeleid	178.589	180.357
Uitbestedingen/subsidies sportstimulering of exploitatiebijdragen	171.417	173.206
Overige overdrachten	7.172	7.151
D - Transacties en verrekeningen	5.779	665

Bron: door CBS verzamelde gemeentelijke data (lv3), 2018-2019. Bewerking: Mulier Instituut.

Tabel B5.2**Verdeling totale uitgaven gemeenten aan Sportaccommodaties, 2017-2018**

(in euro's x 1.000)

	2017	2018
Totaal	1.104.469	1.137.372
A - Interne exploitatie sportaccommodaties	501.783	510.796
Huur	0	0
Pachten en leges	830	891
(Specifieke) uitkeringen van het Rijk	97	49
Personeel	171.185	164.874
Overige interne exploitatie	329.671	344.982
B - Investerings en afschrijvingen	231.249	237.097
Investerings	11.394	11.418
Afschrijvingen	219.855	225.679
C - Externe exploitatie sportaccommodaties	184.573	236.506
Uitbestedingen/subsidies sportstimulering of exploitatiebijdragen	168.225	214.399
Overige overdrachten	16.348	22.107
D - Transacties en verrekeningen	186.864	152.973

Bron: door CBS verzamelde gemeentelijke data (lv3), 2018-2019. Bewerking: Mulier Instituut.

Tabel B5.3**Verdeling totale uitgaven gemeenten aan sport*, 2017-2018**

(in euro's x 1.000)

	2017	2018
Totaal	1.428.327	1.448.044
A - Interne uitvoering sportbeleid of exploitatie sportaccommodaties	633.562	633.472
Huur	0	0
Pachten en leges	906	973
(Specifieke) uitkeringen van het Rijk	378	270
Personeel	229.952	227.090
Overige interne uitvoering of exploitatie	402.326	405.139
B - Investerings en afschrijvingen	238.960	244.071
Investerings	12.968	12.691
Afschrijvingen	225.992	231.380
C - Externe uitvoering sportbeleid of exploitatie sportaccommodaties	363.162	416.863
Uitbestedingen/subsidies sportstimulering of exploitatiebijdragen	339.642	387.605
Overige overdrachten	23.520	29.258
D - Transacties en verrekeningen	192.643	153.638

Bron: door CBS verzamelde gemeentelijke data (lv3), 2018-2019. Bewerking: Mulier Instituut.

* De taakvelden Sportbeleid en activering en Sportaccommodaties vormen samen het totaal voor sport.

Inkomsten

Tabel B5.4

Verdeling totale inkomsten gemeenten aan Sportbeleid en activering, 2017-2018

(in euro's x 1.000)

	2017	2018
Totaal	21.300	25.261
A - Interne uitvoering sportbeleid	18.179	17.320
Huur	5.718	6.480
Pachten en leges	1.043	1.115
(Specifieke) uitkeringen van het Rijk	285	324
Personeel	2.404	1.001
Overige interne uitvoering	8.729	8.400
B - Investerings en afschrijvingen	1	2
Investerings	1	2
Afschrijvingen	0	0
C - Externe uitvoering sportbeleid	2.252	3.657
Uitbestedingen/subsidies sportstimulering of exploitatiebijdragen	1.087	1.491
Overige overdrachten	1.165	2.166
D - Transacties en verrekeningen	868	4.282

Bron: door CBS verzamelde gemeentelijke data (lv3), 2018-2019. Bewerking: Mulier Instituut.

Tabel B5.5**Verdeling totale inkomsten gemeenten aan Sportaccommodaties, 2017-2018**

(in euro's x 1.000)

	2017	2018
Totaal	351.267	338.714
A - Interne exploitatie sportaccommodaties	292.269	312.213
Huur	207.899	221.960
Pachten en leges	9.965	10.002
(Specifieke) uitkeringen van het Rijk	220	200
Personeel	2.137	2.189
Overige interne exploitatie	72.048	77.862
B - Investerings en afschrijvingen	3.243	6.766
Investerings	3.243	6.766
Afschrijvingen	0	0
C - Externe exploitatie sportaccommodaties	8.104	8.094
Uitbestedingen/subsidies sportstimulering of exploitatiebijdragen	6.561	6.637
Overige overdrachten	1.543	1.457
D - Transacties en verrekeningen	47.651	11.641

Bron: door CBS verzamelde gemeentelijke data (lv3), 2018-2019. Bewerking: Mulier Instituut.

Tabel B5.6**Verdeling totale inkomsten gemeenten aan sport*, 2017-2018**

(in euro's x 1.000)

	2017	2018
Totaal	372.567	363.975
A - Interne uitvoering sportbeleid of exploitatie sportaccommodaties	310.448	329.533
Huur	213.617	228.440
Pachten en leges	11.008	11.117
(Specifieke) uitkeringen van het Rijk	505	524
Personeel	4.541	3.190
Overige interne uitvoering of exploitatie	80.777	86.262
B - Investerings en afschrijvingen	3.244	6.768
Investerings	3.244	6.768
Afschrijvingen	0	0
C - Externe uitvoering sportbeleid of exploitatie sportaccommodaties	10.356	11.751
Uitbestedingen/subsidies sportstimulering of exploitatiebijdragen	7.648	8.128
Overige overdrachten	2.708	3.623
D - Transacties en verrekeningen	48.519	15.923

Bron: door CBS verzamelde gemeentelijke data (lv3), 2018-2019. Bewerking: Mulier Instituut.

* De taakvelden Sportbeleid en activering en Sportaccommodaties vormen samen het totaal voor sport.

Bijlage 6 – Procentuele ontwikkeling uitgaven, inkomsten en netto-uitgaven

Tabel B6.1

Procentuele ontwikkeling totale uitgaven, inkomsten en netto-uitgaven gemeenten aan sport en de jaarlijkse inflatie, 2017-2023

(in procenten)

		Sport (totaal)*	Sportbeleid en activering	Sport- accommodaties	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Inflatie**
Uitgaven	2018 (t.o.v. 2017)	1,4	-4,1	3,0	5,2	1,7
	2019 (t.o.v. 2018)	7,4	9,8	6,8	3,7	2,6
	2020 (t.o.v. 2019)	2,6	5,9	1,7	4,0	1,3
	2021 (t.o.v. 2020)	5,5	5,1	5,6	5,9	2,7
	2022 (t.o.v. 2021)	2,6	2,3	2,6	5,1	10,0
	2023 (t.o.v. 2022)	15,1	16,5	14,7	12,1	3,8
Inkomsten	2018 (t.o.v. 2017)	-2,3	18,6	-3,6	11,6	1,7
	2019 (t.o.v. 2018)	21,2	19,7	21,3	-19,8	2,6
	2020 (t.o.v. 2019)	-4,2	37,5	-7,2	-17,5	1,3
	2021 (t.o.v. 2020)	38,5	79,0	34,1	7,8	2,7
	2022 (t.o.v. 2021)	-8,3	-13,4	-7,6	-1,0	10,0
	2023 (t.o.v. 2022)	35,5	117,8	24,3	32,4	3,8
Netto- uitgaven	2018 (t.o.v. 2017)	2,7	-5,7	6,0	4,6	1,7
	2019 (t.o.v. 2018)	2,8	8,9	0,6	6,3	2,6
	2020 (t.o.v. 2019)	5,3	2,8	6,3	5,8	1,3
	2021 (t.o.v. 2020)	-6,4	-4,5	-7,1	5,8	2,7
	2022 (t.o.v. 2021)	8,4	6,2	9,2	5,5	10,0
	2023 (t.o.v. 2022)	6,0	-3,6	9,5	10,8	3,8

Bron: door CBS verzamelde gemeentelijke data (lv3), 2018-2023 & CBS Statline, 2023. Bewerking: Mulier Instituut.

* De taakvelden Sportbeleid en activering en Sportaccommodaties vormen samen het totaal voor sport.

** Jaarmutatie consumentenprijsindex (CPI).

Tabel B6.2**Procentuele ontwikkeling totale uitgaven, inkomsten en netto-uitgaven gemeenten aan sport in 2023 ten opzichte van 2017**

	Sport (totaal)*		Sportbeleid en activering		Sportaccommodaties	
	In mln. euro's	In %	In mln. euro's	In %	In mln. euro's	In %
Uitgaven	561	39	129	40	432	39
Inkomsten	355	95	119	558	236	67
Netto-uitgaven	206	20	10	3	196	26

Bron: door CBS verzamelde gemeentelijke data (lv3), 2018-2023. Bewerking: Mulier Instituut.

De taakvelden Sportbeleid en activering en Sportaccommodaties vormen samen het totaal voor sport.

Bijlage 7 – Spreiding per taakveld

Tabel B7.1

Beschrijvende statistieken over de spreiding van de netto-uitgaven per inwoner over gemeenten per taakveld, 2017-2023

		Minimum	25e percentiel	Mediaan	75e percentiel	Maximum	Standaard deviatie	Interkwartiel-afstand (IQR)
Sport (totaal)*	2017	-267,6	43,8	55,7	71,0	367,2	35,1	27,2
	2018	1,7	44,9	57,2	71,2	269,3	26,5	26,3
	2019	1,8	45,3	57,9	72,0	273,5	25,8	26,7
	2020	2,3	46,6	58,5	74,5	267,2	27,6	27,9
	2021	-31,1	43,4	56,1	69,6	302,9	28,6	26,3
	2022	-181,7	48,7	59,7	73,6	263,7	32,1	24,9
	2023	6,1	49,4	61,7	80,3	255,8	27,0	30,8
Sportbeleid en activering	2017	-35,2	5,5	9,7	16,6	310,6	20,5	11,0
	2018	-16,4	6,4	10,5	17,2	328,6	20,9	10,8
	2019	-12,4	6,1	10,8	18,2	335,4	22,5	12,1
	2020	-26,5	6,1	11,1	17,4	366,2	24,0	11,3
	2021	-29,2	6,1	11,0	18,0	296,5	20,7	11,9
	2022	-13,5	6,8	11,5	18,6	316,3	23,4	11,8
	2023	-24,6	4,8	9,1	17,5	302,8	27,4	12,7
Sportaccommodaties	2017	-272,4	30,0	42,6	58,4	362,1	35,2	28,4
	2018	-106,0	31,6	44,2	58,2	233,9	26,3	26,7
	2019	-111,5	32,2	43,4	57,5	239,3	24,9	25,3
	2020	-114,3	33,7	44,8	60,6	234,4	26,6	26,9
	2021	-42,5	30,9	43,6	55,6	264,2	24,9	24,7
	2022	-187,6	33,5	46,2	59,0	229,9	29,4	25,5
	2023	-139,4	36,3	48,2	66,5	244,7	27,6	30,2

Bron: door CBS verzamelde gemeentelijke data (lv3), 2018-2023. Bewerking: Mulier Instituut.

* De taakvelden Sportbeleid en activering en Sportaccommodaties vormen samen het totaal voor sport.

